

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Margity Fridovej a členov senátu JUDr. Juraja Semana, JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Anny Markovej, JUDr. Jany Zemaníkovej, v právnej veci žalobcu **S.**, proti žalovaným **2/ A. – Ú., Z. a 3/ P.**, zast. Mgr. M., o zaplatenie 1 000 000 Sk, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 119/05-140 zo dňa 6. apríla 2006, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 119/05-140 zo dňa 6. apríla 2006 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Dovoláním napadnutým rozsudkom zmenil odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu tak, že zmenkový platobný rozkaz zo dňa 4.3.1999 č. k. 11 Zm 140/98-24 vo vzťahu k žalovanému 3/ zrušil. Žalobcovi uložil povinnosť, aby zaplatil žalovanému 3/ 40 000 Sk trov konania. V dôvodoch svojho rozsudku uviedol, že v sporovom konaní sú účastníkmi konania žalobca a žalovaný (§ 90 OSP). Aby bol žalobca v konaní úspešný, musí mať spôsobilosť byť účastníkom konania a súčasne musí byť v spore vecne aktívne legitimovaný. Žalobca si v konaní uplatnil právo na peňažné plnenie na základe zmenkového záväzku vyplývajúceho z cudzej zmenky na rad, ktorú žalovaný 3/ podpísal ako aval. Zmenkové záväzkové vzťahy sa v zásade spravujú zákonom č. 191/1950 Zb., Zákonom o cenných papieroch a Občianskym zákonníkom. Každú zmenku, i keď

nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom). Ak pojal vystaviteľ do zmenky slová „nie na rad“ alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme a s účinkami obyčajného postúpenia (cesie) čl. I § 11 ods. 2 zák. č. 191/1950 Zb. Na prevod listinného cenného papiera na rad sa vyžaduje rubopis. Rubopis musí byť bezpodmienečný a prechádzajú ním všetky práva s papierom spojené, pokiaľ z osobitného zákona nevyplýva niečo iné (§ 18 ods. 1 zák. č. 600/1992 Zb v znení do 31.10.2000). V prejednávanej veci sa žalobca domáhal zaplatenia zmenky na rad, preto je pre jej prevod nevyhnutný indosament (rubopis). Z kópie zmenky založenej v spise (č.l. 15, originál zmenky je v súdnej úschove) vyplýva, že V. zmenku nerubopisovala na žalobcu S. a podľa vyjadrenia žalobcu k prevodu zmenky došlo len zmluvou o postúpení pohľadávok z 28.6.2000. Pretože nenastala právna skutočnosť, s ktorou zákon spája prevod práv zo zmenky na rad, žalobca nie je v spore vecne aktívne legitimovaný, preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP zmenil tak, že zmenkový platobný rozkaz vo vzťahu k žalovanému 3/ zrušil. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 2 OSP vo výške súdneho poplatku za odvolanie. Odmenu za zastupovanie nepriznal, lebo nebola uplatnená v súlade s § 151 ods. 1 OSP.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodňuje ustanovením § 237 a § 238 ods. 1 OSP, podľa ktorých dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V dôvodoch svojho dovolania uvádza, že nesúhlasí s názorom odvolacieho súdu a domnieva sa, že ak v zmysle § 92 dôjde ku zmene účastníka konania na strane pôvodného navrhovateľa a do konania vstúpi nový navrhovateľ, je vecne príslušný konať nový navrhovateľ. Ak Najvyšší súd konštatoval, že nový navrhovateľ, v tomto prípade S., nie je vecne legitimovaný, potom považujem za potrebné, aby v zmysle § 237 písm. a/ v spojitosti s § 238 ods. 1 OSP krajský súd znova vec prejednal, keďže Krajský súd v Košiciach sa otázkou zmeny účastníka konania v osobe navrhovateľa na pojednávaní dňa 3.11.2004 vôbec nezaoberal. Túto skutočnosť považuje za pochybenie krajského súdu a domnieva sa, že zmena účastníka konania je dôležitý právny úkon, ktorý bol predmetom odvolacieho konania Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorú tým podľa názoru odvolateľa krajský súd

v konaní opomenul. Krajský súd mal vydať o zmene účastníka konania uznesenie, ktoré nevydal, čím odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. Poukazuje ďalej na zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 Zb. s tým, že v tomto prípade možno konštatovať, že zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 28.6.2000, uzatvorenou medzi V. ako postupcom (pôvodný vlastník), ktorý postúpil svoje pohľadávky voči dlžníkovi T., došlo k samotnému postúpeniu pohľadávky vo výške 1 000 000 Sk na nového vlastníka zmenky, a to na S. v súlade so zák. č. 600/1992 Zb. zákona o cenných papieroch, ktorý hovorí, že prevodom cenného papiera je zmena osoby oprávnenej z tohto cenného papiera, uskutočnená na základe zmluvy. Ani skutočnosť, že predmetnom postúpenia z V. na S. bola len pohľadávka voči spoločnosti T., nemá žiadny vplyv na nárok S. voči žalovaným 2/ a 3/, keďže ich zodpovednosť za splnenie tohto záväzku, a teda aj povinnosť plniť, vyplýva priamo zo zákona. Zodpovednosť výstavcu A. – Ú., s.r.o. vyplýva z ust. § 9 zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. a zodpovednosť ručiteľa P., z ust. § 32 zák. č. 191/1950 Zb. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, prejednal dovolanie žalobcu podľa § 242 po zistení, že dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 1 OSP a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 OSP zrušil a podľa odseku 2 tohto ustanovenia vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Vychádzal zo zistenia, že V. ako majiteľ zmenky vystavenej odporcom 2/ a avalovanej odporcom 3/, pričom zmenečníkom bol medzičasom už zaniknutý odporca 1/, sa domáhala zaplata zmenkovej sumy 1 000 000 Sk s príslušenstvom. Písomným podaním z 19.1.2004 oznámil navrhovateľ súdu prvého stupňa, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 28.6.2000, uzatvorenej podľa ustanovenia § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka medzi zmluvnými stranami, postupcom V. B. a postupníkom S., B., postúpil postupca svoje pohľadávky a postupník nadobudol pohľadávky, vrátane zabezpečenia a všetkých práv s pohľadávkami spojenými. Súčasťou pohľadávok postupovaných na základe predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávok boli aj pohľadávky V. v celkovom objeme 35 252 815,29 Sk (ku dňu 30.6.2000) zo zmienek, u ktorých T., T., vystupoval v pozícii zmenečníka. Postupca preto navrhol zámenu účastníka konania na strane navrhovateľa podľa § 92 ods. 2 OSP tak, aby na miesto doterajšieho účastníka V. vstúpil do konania postupník S. Zmluvu o postúpení pohľadávok doložil. Krajský súd návrhu navrhovateľa

na zámenu účastníka na strane navrhovateľa vyhovet. Formulácia znenia tohto ustanovenia nevyžaduje, pokiaľ súd návrhu o zámene podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP vyhovie, aby o tom rozhodol uznesením. Stačí, ak svoj súhlas vyjadrí napríklad v zápisnici z pojednávania. Z obsahu zápisnice o pojednávaní z 3.11.2004 je možné dôvodiť, že súd návrhu vyhovet. Neskúmal však, či sú splnené aj podmienky predpokladané ustanovením § 92 ods. 2 OSP. Podľa tohto ustanovenia, ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli. Podľa ods. 3 súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v ods. 2 a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa, súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované. Zákon teda umožňuje, aby navrhovateľ, alebo ten, na koho boli práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, aby navrhol, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli. Ak uvedená skutočnosť nastala po začatí konania, súd má povinnosť návrhu vyhovieť. V predmetnom konaní o zaplatenie zo zmenky však ako právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, nie je zmluva o postúpení pohľadávok. Predmetom sporu je žalobcom uplatnené právo na peňažné plnenie na základe zmenkového záväzku, vyplývajúceho z cudzej zmenky na rad. Odvolací súd síce správne konštatoval, že každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom. Ak pojal vystaviteľ do zmenky slová „nie na rad“, alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme a s účinkami obyčajného postúpenia (cesie) čl. I. § 11 ods. 2 zák. č. 191/1950 Zb. Na prevod listinného cenného papiera na rad sa vyžaduje aj rubopis. Rubopis musí byť bezpodmienečný a prechádzajú ním všetky práva s papierom spojené, pokiaľ z osobitného zákona nevyplýva niečo iné (§ 18 ods. 1 zák. č. 600/1992 Zb. v znení do 31.10.2000). V prejednávanej veci sa žalobca domáhal zaplatenia zmenky na rad, preto pre jej prevod je nevyhnutný indosament, rubopis. Z obsahu zmenky sa zistilo, že zmenka nebola rubopisovaná na S. Po tomto závere odvolací súd konštatoval, že žalobca v danej veci nie je aktívne legitimovaným subjektom, napadnutý rozsudok zmenil

a zmenkový platobný rozkaz vo vzťahu k žalovanému 3/ zrušil. V tomto smere nebol ani postup odvolacieho súdu správny. Nie je síce sporné, že v čase rozhodovania súdov nebola predmetná zmenka, ktorej vlastníkom bola V. B., rubopisovaná, a teda ani neboli splnené hmotnoprávne podmienky aktívnej legitímácie S., ale ak S., B., nie je aktívne legitimovaná v spore o zaplatenie zmenky v dôsledku toho, že na ňu neprešli práva so zmenkou spojené, nenastali ani procesné podmienky, ktoré s takouto právnou skutočnosťou spája ustanovenie § 92 ods. 2 a 3 OSP. Potom súd prvého stupňa nemohol návrhu navrhovateľa na zámenu vyhovieť, o čom bolo potrebné rozhodnúť uznesením a súd mal pokračovať v konaní s pôvodným aktívne legitimovaným subjektom, teda V. Záver odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej legitímácie na strane navrhovateľa je preto predčasný. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd dovolaniu S., B., vyhovel a rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. O trovách dovolacieho konania je potrebné rozhodnúť v novom rozhodnutí o veci samej.

P o u ě n i e : P r o t i t o m u t o r o z h o d n u t i u n i e j e p r í p u s t n ý o p r a v n ý p r o s t r i e d o k .

V Bratislave dňa 31. januára 2008

JUDr. Margita Fridová, v. r.
predsedníčka senátu